

MALL FÖR SAMMANFATTANDE TEXT

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Ordförande: Filip Reinhag (S)

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

Förvaltningschef: Marie Loob

Viktigare händelser

Genom förebyggande insatser som vaccinering och screening kan vissa sjukdomar utrotas. Under året har särskilda satsningar gjorts för att utrota livmoderhalscancer genom kostnadsfri HPV-vaccination för unga kvinnor och män, i samarbete med Region Stockholm och med stöd från Regionalt cancercentrum Stockholm Gotland. På Gotland fick färre än 4 per 100 000 invånare livmoderhalscancer under 2024, vilket är gränsen för att WHO ska klassa en sjukdom som ”utrotad som folkhälsoproblem”.

Våren 2025 fattade hälso- och sjukvårdsnämnden beslut om att inte införa PCI-verksamhet på Gotland. PCI, som innebär ballongvidgning av kranskärl vid hjärtinfarkt, har diskuterats länge, och efter en förnyad förstudie konstaterades att låga patientvolymen skulle påverka möjligheten att upprätthålla kompetens och bemanning dygnet runt. Nämnden har tagit del av förvaltningens analyser av kostnader, kompetensförsörjning och medicinska bedömningar, vilka ligger till grund för bedömningen att förutsättningarna inte är tillräckliga för att införa PCI-verksamhet vid Visby lasarett.

Ett viktigt steg mot ett nytt huvudjournalssystem togs när nämnden i början av året ställde sig bakom Region Stockholms beslut om att införa Cosmic från Cambio Healthcare Systems AB. Avtalet innebär att Cosmic successivt kommer att implementeras inom hälso- och sjukvården på Gotland och i Stockholm fram till 2029.

Mitt i sommaren invigdes den nya akutmottagningen, vilket inneburit flera förbättringar för både patienter och personal. Patienten kan nu anmäla sitt ärende under sekretess tack vare ett nybyggt förrum, och det finns nu flera väntrum, där ett är särskilt avsett för barn. För personalen skapar fler akutrum och intilliggande rum bättre möjligheter att hantera olika situationer och ökad kapacitet.

Kopplat till lokaler har även en förstudie för primärvården på Korpen genomförts. Förstudien visar att en vårdcentral med upp till 30 000 listade patienter, fördelade på sex likvärdiga teamkorridorer med gemensamma funktionsrum och personalytor, är möjlig i nuvarande lokaler. Då förvaltningen också fått ett uppdrag att utreda behovet av en ny vårdcentral i Visby visade denna utredning att det inte bedöms som nödvändigt.

2025 års medarbetarenkät visar också positiva utvecklingar: fler än tidigare kan rekommendera sin arbetsplats inom hälso- och sjukvården, energin och tydligheten upplevs som bättre, ledarskapet har stärkts och teameffektiviteten har tagit ett kliv framåt.

Måluppfyllelse

MÅL: Andelen egen personal ska öka årligen och uppgå till minst 95 procent 2027

Målet är uppfyllt då förflyttning gjorts från 91 till 92 procent.

För att nå denna förflyttning har fokus legat på att arbeta i linje med verksamhetsplanen. Där har förvaltningen utgått från att genom att arbeta med arbetsmiljöfrågor och stärka chefers och

VERKSAMHETSMÅTT

medarbetares förutsättningar bli en mer attraktiv arbetsgivare, där anställning i högre grad väljs framför inhyrda uppdrag. Sjukhusets verksamheter har prioriterat aktiviteter som ska främja viljan att arbeta inom slutenvården, som att jobba med bemanningsplanering och att öka status och attraktivitet för sjuksköterskeyrket, till exempel med introduktionsår för alla nyexaminerade och utbildningstjänster till specialistsjuksköterska. Statistik visar att fler sjuksköterskor anställts inom slutenvården, ett område som tidigare haft mycket inhyrd personal. Inom primärvården är handlingsplanen för 1100 listade/allmänspecialist ett viktigt verktyg, dock har antalet fasta läkare, mätt genom arbetad tid, inte ökat under året. Läkare lockas av möjligheten med en mindre lista, men ö-läget är fortsatt en hindrande faktor för många.

Förvaltningen kommer fortsätta arbeta med arbetsmiljöfrågor, vid sidan av de vakansprövningar som görs, för att rätt kompetens ska finnas i organisationen.

MÅL: Den genomsnittliga beläggningen i slutenvården ska minska årligen och inte överstiga 85 procent år 2027, genom ett kvalitativt och effektivt omhändertagande på alla vårdnivåer

Målet är helt uppfyllt. Beläggningsgraden fortsätter att sjunka. Genom hela vårdkedjan har ett aktivt jobb med att identifiera och utfasa lågvärdevård bedrivits. Att arbeta med beläggningen i slutenvården handlar inte bara om vad som görs när en patient redan är inlagd utan lika mycket om vad som sker inför och efter. Både beläggningsgraden och antalet vårdplatser belagda med utskrivningsklara har minskat under året vilket bedöms bero på att arbetet med att få till en smidigare och mer personcentrerad utskrivningsprocess har gett resultat. En viktig anledning är att tillgängligheten i socialförvaltningen har förbättrats, det har också genomförts ett omfattande arbete med att införa en ny kommunikationsplan och anpassa arbetssätten.

För att främja en god patientsäkerhet på vårdavdelningarna jobbas det aktivt med att tillse hög omvårdnads kvalitet och god följsamhet till vårdhygieniska riktlinjer. Det kan bland annat handla om basala hygienrutiner och klädregler, utbildningar, hygienronder samt förbättrade rutiner för bland annat endoskophantering.

MÅL: Förtroendet för vårdcentralerna på Gotland ska öka och vara högst i landet år 2025

Målet är inte uppfyllt. I 2025 års undersökning minskar förtroendet från 68% 2024 till 66 % 2025. Placeringsmässigt innebär det en tillbakagång med två placeringar.

Enligt medborgar- och patientundersökningar anser flera att kontinuitet, det vill säga möjligheten att träffa samma läkare vid varje besök, skulle öka förtroendet. Kontinuiteten kan bland annat ökas genom att ha fler fasta läkare i primärvården, men under året har den arbetade tiden för allmänläkare i stället minskat.

Det pågår många förbättringsarbeten inom primärvården, men det finns en tidsmässig fördröjning innan medborgarna upplever effekterna av förbättringarna. Förtroende är dock viktigt och det arbetas aktivt med frågan inom hela förvaltningen.

MÅL: Patientens upplevelse av kontinuitet och koordinering i primärvården ska öka årligen och vara minst i nivå med riket år 2027

Målet är ej utvärderat. Resultat från 2025 års mätning kommer först under våren 2026.

Kontinuitet och koordinering är viktiga parametrar för en god vård, där fasta kontakter spelar en

VERKSAMHETSMÅTT

viktig roll. Under året fastställdes den riktlinje för fasta kontakter som nu är gällande i förvaltningen. Arbetet med att implementera den pågår och kommer att fortsätta under 2026.

Ekonomi

Årets resultat uppgår till minus 13 miljoner kronor (-107 miljoner kronor 2024), vilket är en negativ avvikelse med -0,6 procent mot budget.

Intäkterna för 2025 översteg budget med 142 miljoner kronor. Den största positiva avvikelsen förklaras av högre statsbidrag, framför allt bidrag för tillgänglighet. Negativa avvikelser återfinns främst inom såld utomlänsvård och tandvården, där budgeten inte fullt ut motsvarade faktisk verksamhet. Övriga intäktsslag låg i nivå med budget. Nettokostnadsutvecklingen för 2025 landade på 0,5 procent.

Kostnaderna översteg budget med 155 miljoner kronor. En betydande del av kostnadsökningen kopplas till riktade statsbidrag som medfört ökade kostnader för personal, material, hjälpmedel och utomlänsvård. Personalkostnader för egen personal var nära budget, men avvikelser uppstod bland annat på grund av ökad semesterlöneskuld och satsningar inom beredskap samt behov av inhyrd personal som inte helt kunde finansieras via vakanser. Kostnaden för inhyrd personal minskade jämfört med tidigare år och uppgår nu till 8 procent av egna personalkostnader, vilket är en förbättring mot 2024.

Köpt vård och utomlänsvård avvek negativt med 31 miljoner kronor, främst på grund av ett fåtal kostnadsdrivande vårdtillfällen som är svåra att förutse. Läkemedelskostnader ökade med 8 miljoner kronor, framför allt rekvisitionsläkemedel inom cancer och internmedicin. Kostnader för sjukvårdsmaterial och hjälpmedel ökade också, delvis på grund av beredskapssatsningar och satsningar på snabbare tillgång till hörapparater, samt höga kostnader inom laborieverksamheten och sjukhuset.

Bruttokostnadsutvecklingen för 2025 landade på 3,5 procent.

Utveckling på sikt

Den framtida utvecklingen av hälso- och sjukvården på Gotland påverkas av en åldrande befolkning, färre medarbetare i arbetsför ålder och snabb medicinteknisk utveckling. För att möta nya behov krävs hållbara och effektiva arbetssätt samt kontinuerligt förbättringsarbete. Nationell kunskapsstyrning är avgörande för en jämlik och kunskapsbaserad vård, särskilt på Gotland med begränsade specialistresurser. Kompetensförsörjning, god arbetsmiljö, utbildning och digital kompetens är centralt, liksom integration av telemedicin och digitala vårdverktyg.

Implementering av nya verksamhetssystem, inklusive huvudjournalssystemet, ställer krav på resurser och förändrade arbetssätt. Civil beredskap är nödvändig med tanke på öns geografiska isolering, liksom effektiv resursanvändning och kontinuerliga förbättringar. Riktade statsbidrag är i nuläget avgörande för att finansiera en god, jämlik vård och säker beredskap.

VERKSAMHETSMÅTT

Verksamhetsmått

VERKSAMHETSMÅTT	2025	2024	2023	2022	2021	2020
Andel egen personal, procent	92	91	85			
Beläggingsgrad, genomsnittlig, procent	83	89	88			
Förtroende för vård-/hälsocentral, ranking	8	6	4			
Patientupplevd kvalitet avseende kontinuitet och koordinering i primärvården, index	**	66	72			
Antal läkarbesök primärvård	67 379	68 676*	71 049*	64 629*	64 191	62 239
Antal läkarbesök specialistvård, inkl. akutmottagning och njurverksamhet	89 733	90 721*	88 730*	85 328	80 701*	75 598
Antal läkarbesök psykiatri	6 026	6 268*	6 198	6 379	6 023*	6 436
Antal läkarbesök på akutmottagning	24 092	23 757*	23 645	23 333	21 902*	20 736
Antal vårdtillfällen somatisk vård	10 747	10 521*	10 812	10 433*	10 553	9 701
Antal vård dagar somatisk vård	37 796	39 368*	41 153	41 631	41 423	38 324
Medelvårdstid somatisk vård, dagar	3,52	3,74	3,81	3,99	3,93	3,95
Antal vårdtillfällen psykiatrisk vård	660	738	734	842	772	925
Antal vård dagar psykiatrisk vård	3 763	3 947	5 180	4 857	4 157	3 713
Medelvårdstid psykiatrisk vård, dagar	5,70	5,35	7,06	5,77	5,38	4,01
Antal besök Folktandvården	25 405	31 493	35 084	38 439	40 706	42 057
Antal operationer	8 946	9 254*	9 549*	8 545	8 573	-

** Data finns ej tillgänglig

* P.g.a. viss efterregistrering avviker siffran från förra årets verksamhetsberättelse.